

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР

за месец юни 2024

1	с	Св. мчк Юстин Философ. Св. мчци Юстин и дружината му
2	н	† 5 Неделя след Пасха – на Самарянката. Св. Никифор изповедник, патр. Константинополски. Прпмчк Еразъм Охридски
3	п	Св. мчци Лукилиан, Клавдий, Ипатий, Павел, Дионисий и мчца Павла девица. Св. Маркелин. Преп. Атанасий Чудотворец
4	в	Св. Митрофан, патр. Константинополски. Св. мчци Фронтасий, Северин и др. Св. свщмчк Астий, еп. Дирахийски
5	с	Св. свщмчк Доротей, еп. Тирски. Преп. Петър Корицки
6	ч	Преп. Висарион Чудотворец. Преп. Иларион Нови
7	п	Св. свщмчк Теодот, еп. Анкирски. Св. мчца Валерия
8	с	Св. Ефрем, патр. Антиохийски. Пренасяне мощите на св. вмчк Теодор Стратилат. Св. мчци Марк и Юлий Доростолски
9	н	† 6 Неделя след Пасха – на Слепия. Св. Кирил, архиеп. Александрийски
10	п	Св. свщмчк Тимотей, еп. Брусенски
11	в	* Св. апли Вартоломей и Варнава. Св. Богородица “Достойно ест”. Св. Лука Симферополски (Войно-Ясенецки)
12	с	*Преп. Онуфрий Велики. Преп. Петър Атонски
13	ч	† Възнесение Господне (Спасовден)
14	п	Св. прор. Елисей. Св. Методий, патр. Константинополски
15	с	Св. прор. Амос. Св. мчк Исихий Доростолски. Св. Ефрем, патр. Сръбски, българин
16	н	† 7 Неделя след Пасха – на св. Отци от Първия вселенски събор. Св. Тихон чудотворец, еп. Апатунтски. Св. мчк Евтропий четец
17	п	Св. мчци Мануил, Савел и Исмаил. Св. мчк Манасий Габровски
18	в	Св. мчци Леонтий, Ипатий и Теодул
19	с	* Св. ап. Иуда, брат Господен. Преп. Паисий Велики. Преп. Паисий Хилендарски. Св. мчк Зосима Созополски
20	ч	* Преп. Наум Охридски. Св. свщмчк Методий, еп. Патарски. Св. Калист, патр. Константинополски
21	п	Св. мчк Юлиан Тарсийски. Преп. Юлий презвитер и Юлиан дякон
22	с	Св. свщмчк Евсевий, еп. Самосатски. Св. мчци Галактион и Юлиания (Задущница)
23	н	† 8 Неделя след Пасха – Петдесетница (Всичко на празника)
24	п	† Свети Дух. Рождение на св. Йоан Кръстител (Еньовден) Св. Никита, еп. Ремесиански
25	в	Св. прпмчца Феврония. Преп. Дионисий Атонски
26	с	Преп. Давид Солунски. Преп. Давид Български (Блажи се)
27	ч	Преп. Сампсон Странноприимец
28	п	Пренасяне мощите на св. безсребреници и чудотворци Кир и Йоан (Блажи се)
29	с	† Св. първовърховни апли Петър и Павел (Петровден)
30	н	† 1 Неделя след Петдесетница – на Всички светии. Св. мчк Прокопий Варненски. Събор на св. славни и всехвални 12 апостоли

За да видите изображението по-голямо, моля натиснете с десен бутон на мишката върху него и

изберете от падащото меню опцията "Отвори изображението в нов раздел" с левия бутон.

24 МАЙ Духовното наследство на България, вкоренено в 300 милиона души

Румен ПЕТКОВ

Трудно е да се надцени значението на 24 май и делото на светите братя Кирил и Методий и техните ученици. След като са прогонени от Великоморавия, която попада под немско влияние, те намират подслон и най-важното - радушен прием за своето дело именно в България на княз Борис - Михаил. И именно в българските земи и в двете ни книжовни средища - Преслав и Охрид, те създават блестящата старобългарска култура, която става майка на всеславянската книжовност и християнска култура. Кирилицата, духовен и идеен наследник на глаголицата, не само е създадена в България, но и става носител на българската духовност и същевременно позволява да се транслитерира богатата християнско-византийска книжовна традиция, изхождаща от античния свят на гърци и римляни, до най-отдалечените краища на славянския свят. От Солунско та чак до Новгород и руския Север старобългарската книжовност заедно с преводната византийска литература формира общославянската православна култура.

Културният обмен не спира, а напротив - с вековете се задълбочава. И когато Второто българско царство пада под османско иго, блестящите писмени паметници на българската средновековна култура са спасени на север от Дунав - във Влашко, Молдова и руските княжества. И по този начин за втори път България, пряко или косвено, повлиява на останалата част от Източна Европа.

Благодарение на делото на светите братя Кирил и Методий, на Климент Охридски, Наум, Сава, Ангеларий, Горазд, а също на княз Борис, цар Симеон, цар Петър, се развива старобългарската култура, която става образец за православната славянска цивилизация. По-късно тя е дообогатена с перата на Търновската книжовна школа от XIII – XIV век.

И именно във всичко това се състои истинският цивилизационен избор на България. Той не може да се свързва с политически конюнктури, а само и единствено с православната славянска цивилизация, която се ражда в старобългарските културни средища. Духът, който се налага от учениците на Кирил и Методий и княз Борис, продължава да се разпростира не само в големите по онова време български територии, но и в Сърбия, Влашко, Молдова, Русия. И днес този дух съществува в душите на 300 милиона души - от България през Сърбия и Черна гора до Русия, Монголия и Казахстан.

И този принос на нашия народ и нашата средновековна култура беше признат от целия свят, включително от такива знакови фигури като руския патриарх Кирил в наше време, а по-рано от съветския академик Дмитрий Лихачов или ако предпочитате от гениалния британски византолог сър Стивън Рънсиман. Това е нещо, което никой не може да ни отнеме, макар че в самата наша страна някои хора омаловажават цивилизационното ни дело, свеждайки 24 май до просто "български" и фактически регионален празник. А това дело е много по-голямо, защото разпростира българския дух над необятните простори на Източна Европа и Северна Азия. Делото на Кирил и Методий, което ще пребъде във вековете!

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК, ДОСТОЙНИ БЪЛГАРИ!

За тебе родна реч тъгувам

Васил ВАСИЛЕВ

Език ти наш хилядолетен,
на сладко слово извор чист.
На род, дошъл през вековете,
спасил Европа от Чингиз.
На ханове, царе, войводи,
език на българската рат,
преминал граници, народи,
навред зачитан и признат.
Език на Кирил и Методий,

сред Римските дворци звучал,
на колко общности, народи
си писменост и вяра дал?
На теб - в Балкана - Левски пял е,
а Ботев песни сътворил.
Вапцаров в своя ден прощален
на теб с живота се простил.
Назад във времето се вирам
да търся твоя произход.
С тъга разпръснат те намирам
край Одрин, Охрид, Цариград...
Позната родна реч се лее
в Болград, Молдова и Казан,
на юг от Дунав до Егея,
надлъж по целия Балкан...
Ти днес да бродиш си принуден.
Сред чужди хора - да мълчиш!
Чедата ти за хляб се трудят
в Мадрид, във Лондон и Париж.
В Ню Йорк, Чикаго и Отава,
по всички краища на света -
топиш се, чезнеш във забрава
далеч от родните места!
А тук у нас - пред чужда реч се
прекланяме под път, над път.
И младите не могат вече
без превод Вазов да четат!
Звучи навсякъде "ОАУ".
Празнуват всичко с "Джингъл бел".
И се сбогуват тъпо с "Чао"...
Език! Къде си брат поел?
Умира ден след ден душата.
За тебе плаче и ридай.
Нима ще дойде ден, когато
негодник ще ти каже - "бай"!?
Предадени и унижени,
станете български чеда!
Да браним горди, възродени

ВДЪХНОВЯВАЩО Очите на доброто

Едно момче престанало да посещава своето училище. Не отишло там седмица, две... Льова нямал телефон и съучениците му, по съвет на тяхната класна ръководителка, решили да го посетят у дома. Майката на Льова отворила вратата. Лицето ѝ било много натъжено. Децата поздравили и попитали направо:

- Защо Льова не идва на училище?

Майката едвам изговорила:

- Той повече няма да учи с вас, направиха му операция - неуспешна. Льова ослепя и не може да се придвижва сам.

Децата помълчали, помислили, погледнали се едно друго и едно от тях предложило:

- Ние ще го водим на училище - всеки ден ще се редуваме.

- И обратно - до вкъщи ще го изпращаме.

- И уроците можем да му помагаме да си подготви - добавяли един през друг съучениците на Льова.

Очите на майката се напълнили със сълзи. Тя поканила децата в стаята. Опипвайки внимателно пътя пред себе си, към тях бавно пристъпил Льова - с превръзка на очите. Всички притихнали. Едва сега учениците разбрали какво нещастие се е случило с техния другар. Льова с голямо усилие казал:

- Привет!

От всички страни децата се надпреварвали да споделят:

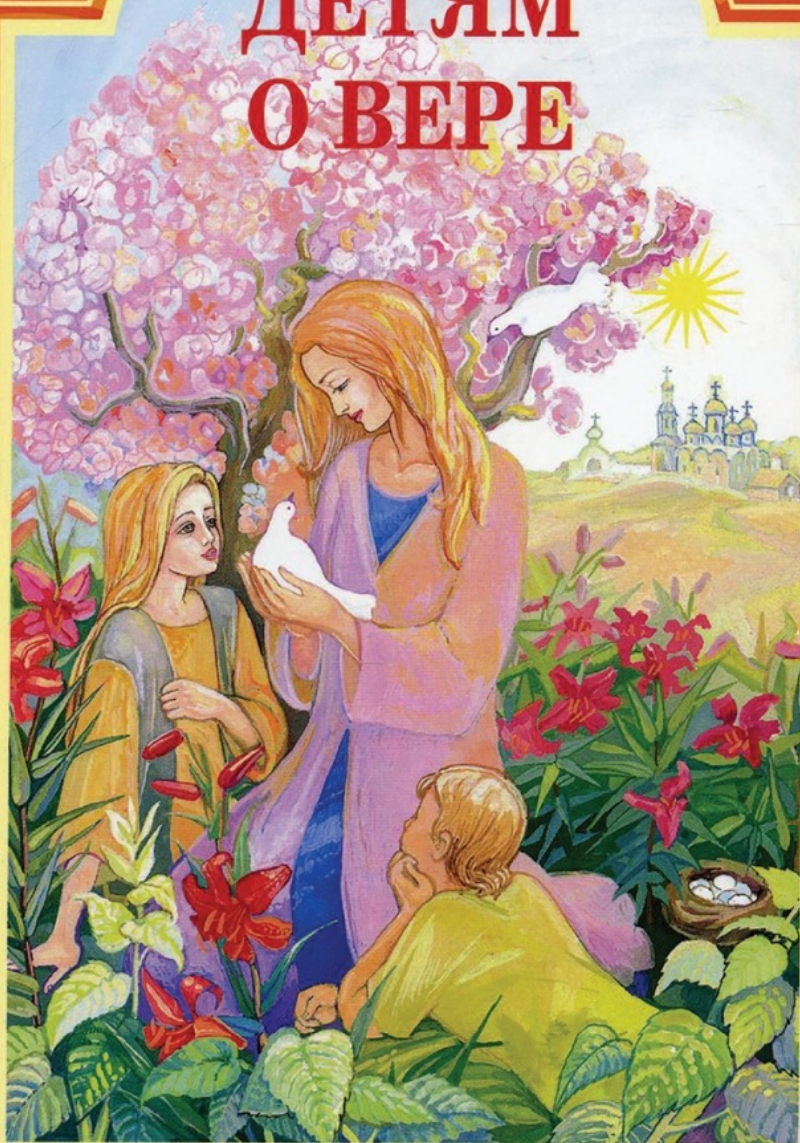
- Утре аз ще те заведа на училище!

- А аз ще ти кажа какво учихме по алгебра!

- Аз пък по история...

БОРИС ГАНАГО

ДЕТЯМ О ВЕРЕ

Льова не знаел кого по-напред да слуша и само развълнувано кимал с глава. По лицето на майка му се стичали сълзи. След като си тръгнали, децата направили план - кой ще води Льова на училище, как ще му помагат за пропуснатите уроци и новите домашни, кога ще излизат на разходка с него. В училище момчето, което стояло до Льова, тихичко му казвало какво пишел учителят в час. А как само онемявал целият клас, когато Льова отговарял на зададените въпроси! Колко много се радвали всички на неговите високи оценки - дори повече, отколкото на своите!

Льова се учил прекрасно. Целият негов клас започнал да става все по-добър в учението. За да могат да обяснят понятно уроците на Льова, самите деца трябвало да знаят отлично целия материал. И децата се стараели много. През зимата те водели Льова на пързалката. Момчето много обичало класическа

музика и съучениците му го водили на симфонични концерти. Льова завършил училище със златен медал. После го приели в университет. И там отново намерил приятели, които се превърнали в "негови очи". След като се дипломирал, Льова продължил да учи и станал един от най-видните математици на XX век - академик Лев Семенович Понтрягин. А историята е за децата, вярата и очите на доброто. Нека го виждаме!

ДОБРОВОЛЧЕСТВО Отличие за достъпните комикси за незрящи

Иван КАРАСТОЯНОВ

На 18 април 2024 г. бяха връчени седмите годишни награди на TimeHeroes за доброволчество – "Героите 2023". Събитието се състоя в читалище "Д-р Петър Берон – 1925", разположено зад парк "Заимов" и в съседство със Столичния куклен театър.

Началото бе поставено малко след 19:00 ч. с изпълнение на китара на песента "Дай ми свобода" от Илин Папазян - Ниньо. Последваха приветствени, вдъхновени и благодарствени слова от страна на организаторите. Представено беше и седемчленното жури, подбрало 181 доброволчески начинания, осъществени през 2023 година. Отличени бяха 15 от тях в различни направления – за вдъхновител, за отразяваща доброто журналистика и други. Наградите – рамкирана грамота и статуетка във формата на ръка, изработена от рециклирана хартия – бяха обявени и връчени от различни изтъкнати личности, представители на местната власт, бизнеса, ТВ- и радиожурналисти, общественици и доброволци. Едно

от отличията – за оригинален подход, получи екипът на "Артесибъл" за осъществения чрез сдружение "Арсов Саунд" проект за адаптиране на първите два комикса в България, достъпни за незрящи – "Русалии" и "Пътешествието на Уики" от художничката Мая Бочева. Наградата обяви и връчи Милена - доброволка с опорно-двигателно затруднение, участничка в комиксилниците за описване на двете истории в картинки, проведени в Националното читалище на слепите, което бе партньор по проекта.

Помогни за адаптирането на комикси за зрително затруднени хора на TimeHeroes.org

Сред другите отличени бяха също: основателката на Операция "Плюшено мече" за раздадените през 2023 г. близо 12 000 коледни подаръци на деца в неравностойно положение и възрастни хора с увреждания; основоположникът на движението за превръщане на село Делчево в най-чистото село в България със събрани от доброволци и деца близо 8000 чувала с отпадъци; две лекарки от Варна, осигурили извършването на безвъзмездни прегледи и лечение и подпомогнали приравнителните изпити за признаване на медицинското образование на украински бежанци, и тъй насетне. Обявяванията на наградените бяха силно въздействащи, често затрогващи до сълзи и връчващите, и получаващите отличието, както и публиката.

Събитието беше излъчено на живо онлайн и професионално заснето от доброволци, специалисти в тази област. За доброто настроение на присъстващите бяха осигурени вино (бяло, червено и розе), минерална вода и солени хапки, също предоставени от дарители и доброволци. Три студентки от Художествената академия и техен ръководител се бяха постарали залата на читалището да бъде подредена така, че приглушената светлина, застланите високи масички и украсата да създават усещане за домашен уют. Официалната част завърши с второто музикално изпълнение на Ниньо за вечерта. Броени дни след това, на 20 и 21 април, в Националното читалище на слепите се проведе втората комиксилница по тазгодишния проект с финансиране от Национален фонд "Култура". По време на нея бяха описани още комикси, щедро предоставени от пловдивското издателство "Майна таун". Предстои описанията да бъдат редактирани, отпечатани на брайл и изчетени в звукозаписно студио от актьори и доброволци с и без увредено зрение. Очаква се в края на септември незрящата общност в България да има на свое разположение още 10 достъпни комикса. Този път историите в картинки са значително по-кратки и са свързани с действителни места и личности, исторически събития, филми, митове и прочее, примесени с обичайния за града под тепетата хумор. Екипът се надява да успее да издаде и

първия достъпен комикс, съавтори на който са хора с увредено зрение.

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Силистра

Еднодневна екскурзия

На 15 април 2024 г. Регионална организация на ССБ - Силистра проведе еднодневна екскурзия за 22-ма съюзни членове и техни придружители до Ботаническата градина в Балчик и Архитектурно-парковия комплекс "Двореца", който е един от 100-те национални туристически обекта на България.

Ботаническата градина е групов паметник на културата от национално значение и е бивша лятна резиденция на румънската кралица Мария Единбургска в края на първата половина на 20-и век. През 2005 година Университетската ботаническа градина отваря своята адаптирана част, предназначена за посещение от хора с увреждания. Тя е официално открита по повод нейния 50-годишен юбилей. Ботаническата градина е собственост на СУ "Свети Климент Охридски" и е създадена през 1955 година. Разгледахме колекцията от красиви цветя, различни храсти и дървета от цял свят и втората по големина колекция от кактуси в Европа, разположени на площ от 194 декара. В края на деня участниците благодариха за добрата организация и емоционалните преживявания, пожелавайки си следващи срещи.

Петранка СТОЯНОВА

Ориентиране с бял бастун

По повод седмицата на Българската гора РО на ССБ - Силистра проведе излет-занятие "Ориентиране с бял бастун в непозната среда" в парк "Меджиди Табия". Участниците бяха разделени в два отбора - зрящи и незрящи. Отборът на незрящите бе с капитан Колю Жеков, а на зрящите - Янита Добрева. Всички участници се представиха блестящо. Председателят на РО - Силистра Петранка Стоянова награди най-добре представилите се - Димитър Йорданов и Славка Томова. Награди получиха и всички участници от двата отбора. Стоянова им благодари за куража и смелостта да участват, пожела им да са здрави, упорити и амбициозни. Зрящите от своя страна благодариха за това, че имаха възможност да се поставят с маска на очи и бял бастун в ежедневието на незрящия. Разделихме се с идея за следваща среща.

Монтана

Първо място за Съюза на слепите в кулинарен конкурс

Дамите от ТО - Монтана към Съюза на слепите доказаха, че са майсторки на домашните вкусоти. В кулинарния конкурс "Вкусотиите на Северозапада" те заслужиха първото място за приготвената от тях богата и разнообразна трапеза с традиционни ястия от северозападната кухня. Конкурсът бе организиран от Съюза по хранителна промишленост и в него участваха над 25 претенденти от читалища, организации и индивидуални кулинари от различни места в Северозападна България. Председател на журито беше Соня Бургджиева – главен секретар на СХП – София. Към

оценителите на ястията се включи и кметът на Монтана Златко Живков.

Ива ПЕТКОВА

Велико Търново

Пролетно оживление

С настъпването на топлия сезон животът се пробужда не само в природата, но внася оживление и сред хората. След изминалите зимни месеци в ТО на ССБ за община Велико Търново животът на организацията ни отново се изпълва със събития.

В началото на месец март спазихме по традиция българския обичай да си разменим мартеници за здраве и берекет, а на осмия ден от месеца поздравихме дамите с техния празник, като всяка от жените получи букет цветя, връчен с топли приветствени думи от председателя Ненчо Обретенов като представител на мъжете в организацията. Последвалата празнична почерпка, музиката и танците донесоха много усмивки и ведро настроение на всички.

През пролетния месец проведохме и първото за сезона спортно мероприятие.

На 22 март 2024 г. в Клуба на пенсионера и инвалида в старопрестолния град се състоя ежегодният индивидуален турнир по спортна табла за незрящи и слабовиждащи, посветен на празника на Велико Търново. В турнира за купата на община Велико Търново участваха 12 състезатели от териториалните организации на ССБ в градовете Велико Търново, Горна Оряховица и Дряново.

Победата спечелиха домакините.

Финалните резултати от турнира са следните:

Първо място спечели Иван Ангелов от Велико Търново.

Второ място завоюва Теодора Обретенова от Велико Търново.

Трето място зае Ненчо Обретенов от Велико Търново.

Четвъртото място остана за Цветелин Десев от Дряново.

Купата и медалите, осигурени от община Велико Търново, бяха връчени на призьорите от г-жа Розалина Панова - президент на Лайънс клуб "Янтар" - Велико Търново, който изцяло финансира провеждането на това мероприятие.

Уникално по рода си събитие се състоя в клуба на организацията ни на 28 март 2024 година. Гости на хората с увредено зрение бяха екипи от разработчици към Института по роботика към БАН и Института по математика и информатика към БАН, които съвместно осъществяват проект, финансиран от Министерството на образованието, за създаване на опознавателни предмети и пособия за хора с нарушено зрение. Изработени на триизмерен принтер от полимерни материали двуизмерни и триизмерни обемни фигури и предмети предоставят сетивна информация на незрящите в различни области на обучението, пространственото ориентиране и сензорно-образната представа за форми и обеми, текстури и структури. Основно са приложими за обучение на незрящи и слабовиждащи на ученическа възраст, както и за късноослепели възрастни. Опознаването се постига посредством докосване на геометричните фигури и предмети от човека с увредено зрение и описателно пояснение от страна на консултанта, провеждащ рехабилитацията. Чрез този похват се развиват пространственото мислене и обемната образна представа у хората без зрение.

Особено атрактивна беше срещата ни с първообраза на антропоморфен робот, замислен да допълва, а впоследствие и да замества човека-консултант. Към момента уменията на човекоподобния робот с детски ръст на първокласник са автономно придвижване по програмиран маршрут, изпълняване на някои гласови команди на български език, отговаряне на някои прости въпроси и сензорни реакции при докосване от потребител. Външните хардуерни компоненти на тялото на робота, произведен във Франция, са отпечатани от полимерни материали чрез триизмерен принтер, а електронната му част включва слухов анализатор и интерпретатор, гласов синтезатор и електромеханично задвижване на цялостната конструкция.

Същия ден в Клуба на териториалната организация на слепите във Велико Търново се проведе ден на кулинарните умения, организиран от сътрудника на организацията Теодора Обретенова. Дамите от организацията се представиха със седем различни готварски творения, а жури в състав от трима мъже оцени кулинарните изделия. Оценявани бяха външният вид на изделието и вкусовите му качества, като дегустаторите взеха решение, че всички дами са се справили чудесно и оценките са за равностойно достойно представяне на всяка от дамите.

В знак на благодарност за вложения труд, старанието и приготвянето с много любов на вкусотиите всички участнички получиха скромни награди от организаторката на мероприятиято.

ИНОВАЦИИ Компанията WeWalk представи своя нов интелигентен бял бастун Smart Cane 2

Стефан ЦВЯТКОВ

Чрез излъчване на живо в Youtube беше представен новият интелигентен бял бастун на компанията WeWalk. Както подсказва и името му, той е от второ поколение.

Какво отличава интелигентния бял бастун от обикновения?

Като начин на използване това си е класически бял бастун, но снабден с електронни компоненти, с които потребителят може да взаимодейства. WeWalk Smart Cane 2 има сензор за откриване на препятствия. Предвидена е възможност за настройване на чувствителността, а при засичане на препятствие бастунът ще уведоми потребителя чрез вибрации и звукови сигнали.

Устройството може да се свързва със смартфон посредством приложението WeWalk, което бихте могли да изтеглите за Android и iOS.

Чрез него имате възможност да настройвате различни функции на бастуна, да търсите обекти в близост (например заведения и магазини), да получавате информация за близките спирки на градския транспорт и времената на пристигане.

Новият интелигентен бастун има гласов асистент с поддръжка на ChatGPT, с който потребителят може да взаимодейства чрез вградения в устройството микрофон.

Това позволява на Smart Cane 2 да отговаря на широк спектър от въпроси. Бастунът е снабден и с високоговорител, настроен от компанията Harman Kardon.

Какви са подобренията в сравнение с предишното поколение?

- WeWalk Smart Cane 2 е значително по-лек и много повече прилича на обикновен бял бастун.
- Подходящ е за всякакви метеорологични условия и е напълно водоустойчив. Дъждът и снегът вече не са пречка за неговото използване.
- Вграден гласов асистент с изкуствен интелект, който може да отговаря на широк спектър от въпроси. Например - "Кога ще дойде автобусът?", "Как да стигна до най-близкото кафене?".

- Управлението се осъществява изцяло чрез бутони, което значително улеснява използването на устройството на открито.

- Бастунът разполага и с вградено фенерче.

WeWalk Smart Cane 2 не поддържа български език, но може да се използва на английски. Съвсем скоро той ще бъде добавен в нашия електронен магазин с възможност за предварителна поръчка.

Ако не планирате да закупите устройството, бихте могли да изпробвате приложението WeWalk и без наличието на интелигентен бял бастун. Навигационните възможности са достъпни, а интерфейсът е специално адаптиран за хора с нарушено зрение. Бутоните са големи, имената им се показват с едър шрифт, а цветовете са с висок контраст.

Източник - Bgassist.com

Илон Мъск ще направи така, че слепите да прогледнат

Ваня МИЛЕВА

Американският предприемач Илон Мъск обяви в социалната мрежа X, че неговата компания Neuralink разработва имплант Blindsight, който ще позволи на слепи по рождение хора да прогледнат.

Специалистите на компанията вече тестват върху маймуни новото устройство, наречено Blindsight. На първите етапи чипът ще предава изображения с ниско качество, но в крайна сметка резолюцията ще достигне нивото на нормалното човешко зрение.

"Първите две приложения, към които ще се стремим при хората, са възстановяване на зрението и мисля, че това е забележително, тъй като дори ако някой никога не е имал зрение, както е сляп по рождение – ние вярваме, че пак можем да възстановим зрението. Визуалната част на кората все още е там. Дори ако никога преди не са виждали, ние сме уверени, че биха могли да прогледнат", заявява Мъск по време на Neuralink Show & Tell през 2022 година.

През ноември 2023 г. Илон Мъск сподели, че Neuralink работи върху чип за зрение, но ще са нужни няколко години, за да бъде готов. По това време компанията се фокусира върху получаването на регулаторно одобрение за първите си опити върху хора.

Neuralink успешно имплантира своето устройство за телепатия в първия си пациент. Директорът по операции и специални проекти на компанията сподели публикация на Neuralink за първия пациент с телепатия.

Източник - Elon Musk announces Neuralink's next product Blindsight

ЛИЧЕН ОПИТ Какво е да си незрящ журналист

Кристиян ГРИГОРОВ

Продължение от брой 3/2024

Снимки, аудио и видео

Както вече писах, работата по един текст, без значение от темата, изисква много предварителни условия, знания и подготовка. Много от клавишните комбинации за форматиране могат да се намерят и в помощния център на MS Word, както и в множество на брой ръководства в различен формат, издавани през годините. Вярно е, че в някои отношения тези ръководства може и да се разминават с обновяващите се през няколко години версии на програмата, но в основната си част клавишните команди, комбинации и последователности се дублират.

Предизвикателство е да се пише на тази тема във време, в което изкуственият интелект все повече се развива и навлиза в живота и на обикновените потребители. Не са далеч времената, когато текстове и на български език ще могат да се създават както с гласови инструкции, така и с предаване на мисли чрез чип, свързан с мозъка. Опитите в тази посока напредват непрекъснато и може би този текст ще изглежда като нещо остаряло след само пет години. Но колкото и да напредват технологиите, те по-скоро тласкат човека към неграмотност и дехуманизация, вместо обратното. Затова професионализмът в журналистиката ще бъде все повече и повече под въпрос. Днес технологията "Чат GPT" позволява да бъде отправено задание за генериране на журналистически текст за определено събитие, включващо няколко конкретни данни и написано в стила на конкретен журналист. А може и просто да е написано в стандартен журналистически стил. На база на вече натрупаната огромна база данни и на обратната връзка от предходни такива задания инструментът предлага текст, който може да бъде коригиран от човека само на десет или двацет процента, за да добие вид на авторски. В английския език, при който се правят най-много такива опити, близостта с писан от човек текст е най-голяма. А добре е да се има предвид, че думите там са вече над милион. В българския език има далеч по-малко думи, около 150 000, от които активно се използват 5 000 и е само въпрос на време алгоритъмът да научи всички статии и как са били изработени, прилагайки наученото в създаване на нови техни подобия. На такъв принцип работят множество информационни уебсайтове, засега основно на английски. Те печелят на създателите си приходи от посещения, реклама и други, но те са автоматизирали всички процеси и единственото, което правят, е да прегледат изработваните по задание статии и да ги допълнят тук и там. А понякога изобщо не ги допълват и някъде в сайта пише: "Цялото съдържание е генерирано чрез изкуствен интелект". Но ако човек не го прочете и продължи да робува на представата за живия автор, който е написал всеки ред, бива поразен да научи истината след време. Никак не е приятна мисълта, че си чел текстове, зад които не стои гарантът човек, който е проверил. Но в света на технологиите какъв гарант е човекът със своите субективни мнения, емоции, настроения, променящи се възгледи, податлив на влияния ум, морални категории и тъй насетне.

Предизвикателствата, носени от новите технологии, са невъобразими за нашите умове. Но да се надяваме, че отговорността пред информацията ще надделее, ще бъдат пазени първоизточниците, ще бъде ясно регулирано разграничаването на авторска от автоматично генерирана информация, а втората ще продължи да бъде различима за наблюдателното човешко око. Безконечни са споровете дали машината може да създаде по-съвършен текст от човека. Тези спорове започват още от категоризирането на това какво е текст, кое наричаме съвършен текст и изобщо това ли е най-важното, което следва да ни изостри вниманието. Реалните отговори тепърва ще стават ясни. Но за незрящите е важно да знаят, че възлагането на работата им на такива инструменти е бягство от отговорност, нарушаване на журналистическата етика и съучастие във все по-осезателното обезсилване на авторитета на научно достигнатото знание.

Започнах тази тема с изкуствения интелект, защото той се намесва и в сферата на изображенията, за която ще говорим. Там манипулациите могат да са чудовищни. В момента текат съдебни процеси между платформи за фотографии и разработчици на инструменти с изкуствен интелект, свързани с неправомерно ползване или манипулиране на изображения с цел печалба, без плащане на авторски права и без ясни регламенти.

Регламентите за ограничаването на вредите от изкуствения интелект в множеството приложения на журналистиката е нещо, по което работят доста хора по света. Но технологиите толкова бързо напредват, че регламентите не могат да ги настигнат. Затова догонването едва сега започва. Но нека се върнем на нашата тема.

Снимковият материал

Снимките са най-сложната задача за незрящия журналист, пишещ в печатна или онлайн медия. Когато медията е голяма, с него има фотограф или оператор, чиято задача е да снима. Но дори и да има такъв, той не взима крайното решение колко и кои от снимките да се ползват. Той само предоставя най-добрите образци от едно заснемане и изборът е или на автора на статията, или на редактора в зависимост от изградените отношения и техническия процес на публикуване. В онлайн среда редакторската функция е все по-пренебрегвана. Все повече се разчита на авторския избор. А за един незрящ е невъзможно да избере. Ако посочи нещо на случаен принцип или препоръчано от негов асистент или приятел, има голяма вероятност то да не е подходящо за дадения текст. Но в големите медии, тъй като се отделя специално внимание на поддържането на обществен интерес и посещаемостта, на тези неща се акцентира и има инструменти за контрол. С други думи - там незрящият може да изпрати десет снимки, които е получил от фотографа, и да разчита на избора на

този, който публикува материала му.

Има и незрящи фотографи, но тъй като аз сам не съм можел да се уверя в резултатите от техния труд, не бих могъл да коментирам доколко могат да са от полза за отговорно професионално отразяване. Иначе не поставям под съмнение, че биха могли да уловят добри кадри и след внимателен подбор да не проличи, че са правени от незрящ. Но на журналистиката по света ще отнеме много време преди да възприеме, че незрящите фотографии са предпочитани пред зрящите, просто защото фотографията е визуално изкуство, а заниманията на незрящи с него според мен са опит за тестване на непознатото и за търсене на атрактивни алтернативи.

В днешно време извънредно ефективни се оказват платформите за свободна употреба на масиви от снимки с най-различна тематика. Те често се ползват при писане на статии, които са на научнопопулярни теми или ползват за източници само вече готови текстове. Иначе казано - за статии, в които не се говори за близки до нас лица, места и събития. Колкото до утвърдените медии - те имат абонаменти към големите платформи за фотографии, най-известни сред които са "Getty Images" и "Shutterstock".

Аудио и видео

Един от най-достъпните за незрящи журналисти елементи е създаването и монтажът на аудиозапис. Най-често това се използва в радиостанциите, но може да се създава и за друг вид медии. При всички случаи живият глас, който чете един материал, е по-предпочитан от електронния, правещ доста повече грешки дори и при най-фини настройки.

Има няколко достъпни софтуера за звукообработка от незрящи, които работят с помощта на клавишни комбинации. Да, някои любители на разделянето на труда биха възкликнали, че за тези неща трябва да си има звукорежисьор, който да ги прави. Но както вече неведнъж споменах - колкото по-голям контрол имаме върху резултата от своята работа, толкова по-добър е този резултат, стига да имаме необходимата подготовка и да правим всичко с нужното внимание към детайла. Тук е нужно да обясня малко повече.

Да разделим работата по един аудиоматериал на четири нива. Първото ниво е самият запис. Той може да се осъществи с различни устройства – компютър, телефон, таблет, диктофон (още наричан рекордер), или в звукозаписно студио с цялата му налична техника. Ако е в звукозаписно студио, необходимо е човек наистина да има по-сериозни познания в това как да си служи с техниката или да работи с помощник. Ако става дума за устройство, достатъчно е да познава добре неговите функции и настройки. Има и диктофони с говорещи менюта, а и към компютрите и телефоните също могат да се прилагат такива софтуери. Важно е при самия запис да не се позволява да влезе шум от говорещия софтуер или той да бъде изрязан на по-късен етап. Полезно нещо е настройката за мониторинг, която при включени слушалки към устройството ни дава звукова картина какъв запис влиза в него. Това ни помага да насочим по-добре микрофоните към източниците на звука, да си създадем представа доколко фоновите шумове, акустиката от разположението на мебелите в помещението и други непостоянни странични звуци повлияват на записа. При запис на нещо, което не зависи от нас да бъде спряно или върнато назад, продължаваме нататък. Но ако зависи от нас - можем да помолим човек да повтори своя реплика или да ни изчака, за да рестартираме устройството при неизправност, да сменим изтощената му батерия със заредена или да го включим към захранване, да му поставим допълнителна карта памет, за да побере повече запис, да проверим дали тече запис, докде е сигнал и така нататък. Полезно е и двойното подсигуряване, при което и второ устройство се включва едновременно с първото, и ако се случи проблем и първото спре - да може да се приложи записа от второто устройство, който, макар понякога и в по-лошо качество, да е съхранил проведения разговор, спасявайки ни от неудобното положение да установим, че сме работили напразно. Разбира се, най-добре можем да се подготвим за записа, когато самите ние четем или разказваме нещо. Тогава можем да се изолираме на тихо място, да редуцираме вредните шумове до минимум, да позиционираме устройството на определено разстояние от нас и да си подредим текста в главата. За четенето пред микрофон ще говоря подробно по-нататък.

(Следва)

ПЪТЕПИС До Димотика и Караклисе

Ангел СОТИРОВ

Снимки - Неда КЛЕНСКИ

Димотика, това сега неголямо селище, чието население няма и девет хиляди жители, за известно време е столица на османската държава. Градът е родно място и на трима императори: султан Баязид II (1447-1512), никейския Йоан III Дука Ватаци (1292-1354) и на византийския Йоан V Палеолог (1332-1391). Споменатият османски султан е забележителен и с това, че в родния си град среща и своята смърт.

Димотика е неголям град в Беломорска Тракия, Североизточна Гърция. Градчето е разположено на бреговете на Луда река, на километър от река Марица. То отстои само на 100 км от българо-гръцката граница, граничен пункт Капитан Петко воевода. Гръцкото име на града означава стени близнаци. Димотика става български в 813 г. след превземането му от хан Крум, за което в столицата Плиска е издигната паметна колона, съхранявана днес в Археологическия музей в София. Българското господство е утвърдено и от цар Симеон Велики. Едва около 20 години след възстановяването на Българската държава в 1206 г. цар Калоян отново превзема града. Нашето владичество е утвърдено и от цар Иван Асен II.

В 1352 година тук става решаващата битка при Питион на съюзените българи, сърби и византийци с турците. За съжаление побеждават османците. В 1361 година Димотика пада под османска власт и става първата османска столица в Европейските земи.

На 17 ноември 1912 г. части на Македоно-одринското опълчение и Шести конен полк, командван от полк. Иларион Танев, освобождават Димотика. Според Любомир Милетич, обикалял като мен с фотоапарат тези места, през 1912 г. в Димотика има 800 семейства гърци, 600 семейства турци, 400 семейства българи – 340 семейства патриаршисти и 60 семейства екзархисти. Със Спогодбата от 1915 г. града е върнат на България. Ньойският договор прави Димотика част от Междусъюзническа Тракия, която на 28 май 1920 е предадена на Гърция. От април 1941 до ноември 1944 г. гръцкото управление е прекратено и градът е в неутралната зона между България и Турция. След Втората световна война заедно с цялата Беломорска област е предаден на Гърция с Парижкия мирен договор от 15 септември 1947 година.

А ето и забележителностите на този изключителен град, посочени услужливо в Българската уикипедия: крепостта на Димотика, разположена на възвишение в северозападната част на града, красяща трите сувенирни бейзболни шапки, щастливо закупени от мен; Джамия "Баязид", построена 1395 или 1397 г. при османския султан Баязид I; Оруч паша хамам, най-стария турски хамам в Европа, построен 1398-1399 г.; Феридун Ахмед бей хамам, построен 1571-1572 г.; Православен храм "Света Богородица Елефтеротрия" (Света Богородица Освободителка), построен 1992-1994 г.; Етнографски музей и Военен музей. С прискърбие признавам, че нашата изследователска диада - моята не съвсем скромна особа и малката ми дъщеря Неда Кленски, англезичен преводач, фотограф, шофьор и шеф на експедицията, не можа да разгледа въпросните забележителности, като ги оставихме за следващия наш набег по тази територия. И то непременно с голямата ми дъщеря Тонислава!!!

Да, точно след 15 години и пак на първи и втори май, и пак с преспиване в този град, аз съм тук. Трябва да направим малко снимки в Димотика и Караклисе, да проучим гробищния парк на второто селище и да вземем няколко шепи пръст от селото на моите предци. В Караклисе са родени родоначалникът на моя род по бащина линия Стайко Чилингир и неговият син Апостол, баща на дядо ми Сотир. Последният вече е роден в Аладаали (сега Васил Левски, Старозагорско). И бащата на майка ми Георги Каравълков Карнобата е раждан тук. Тъкмо той според Димитър Крушков е предвождал първата вълна български бежанци от Караклисе през 1882 г., която отсяда в изоставеното турско село Аладаали. Любопитно е, че дори децата на тези преселници са тъгували по родното място на своите

създатели. И сега понякога си спомням въздишките на баба ми по бащина линия Милькя Неделчева Паламардъова, родена около 1900 година: "Ах, Караклес, Караклес!!!".

В съвременна Димотика сякаш се чува по-често турска, отколкото гръцка реч. И нашенското турско-италианско сбогуване "Айде, чао!". Наистина, изглежда, тук турците преобладават, ако ли не по численост, то по активност. И двете заведения, посетени от нас, на селцето Башклисе (сега Протоклиси), броящо стотина души, са собственост на турци. От тях разбрахме, че моите познати българки от първата ми експедиция до Мавроклиси вече не са в Протоклиси – варненката Ваня, след смъртта на гръцкия си съпруг, се е завърнала май в България, а пловдивчанката Ани се преселила в Софли, където дегустирахме гръцки ястия и напитки на 1 май. Преди това, силно прегладнели, търсехме отворено ресторантче в 5-6 села, но уви! Всички бяха затворени... И към 3 часа додрапахме до селище с много закусвални и таверни. Оказа се, че сме попаднали в Софли. Прелюбезна млада гъркиня, говореща английски, написа на Нединия телефон името на някаква кръчма и така стигнахме до мечтаното място. За предястие ни послужи доматиена салата със стар кромид и бяло саламурено сирене, 200 мл бутилчица узо и студена вода. Аз задоволих развихрилия си се апетит с печени агнешки момички, поливани изобилно с гръцка бира. Малко подпийнал, даже забравих да си прибера недопитата бутилка узо, породило доста тюхкане от моя страна. Вечерта в Димотика се насладих на пържени миди, отново заливани с бира.

И на другия ден имахме невероятен късмет. Синът на кметския съсед Янис знаеше английски. Англезичната ми дъщеря обясни кои сме и целите на нашето посещение. Чрез Янис оставихме за кмета на Мавроклиси - Димитрис, който бил на работа в Димотика, моя визитка, бутилка българско червено вино и книжката ми "За българските бежанци от Караклисе и за техния говор". А на Янис, освен искрените благодарности, връчихме и сувенирен магнит с цветни изгледи от Пловдив. Това се случи по обяд на 2 май. На 1 май, при първото ни пребиваване в Мавроклиси, пък общувахме най-вече жестомимично с двама потомци на български гърци от Мандрица. Освен от Мандрица, тук са заселени и български гърци от Ак алан (Бяла поляна), Ивайловградско. Между другото - сега Мавроклиси брояло около 50 души и се намира на 31 км от Димотика в полите на югоизточните Родопи.

Проучихме най-внимателно гробищния парк на Мавроклиси, който беше накарал фотографката от първата ми експедиция да възкликне: "Най-хубавото нещо на това село са гробищата му!". За съжаление не успяхме да открием запазени кирилски надписи по гробните паметници. Според моите проучвания през май или юни 1920 г. е последната вълна български бежанци, напуснали Караклисе, с която пристига в България и моята братовчедка Пенка, родена в Караклисе през януари същата година. Но като блестяща компенсация providението помогна на Неда да стигне до старата, "Черната" църква, откъдето идва и турско-гръцкото име на селото Караклисе, което преведено означава Черна черква. Естествено, сега черквата не е черна. Впрочем добирването на Неда до тази черква бе свързано с известни перипетии. Три бели кучета се проявиха като твърде бойки охранители на черквата. Обаче моят сигнален бял бастун и електрошокът ми респектираха агресията им.

На връщане се спряхме в град Орестиада. Той наброява почти 22 хиляди жители. Разходихме се по градския център и в ресторанта с френско звучащото наименование "Таверньон" хапнахме най-сочните и най-крехките свински сувлаки (шишчета) и пихме гръцка бира – аз опитах "чудесната Виргина", а началничката - някаква безалкохолна.

Напуснахме Гърция с надеждата, че пак ще бъдем по тези обични краища съвсем скоро и то по-многобройни.

РЕКЛАМИРАЙТЕ ПРИ НАС Рекламна тарифа на списание "Зари"

Корици:

Втора корица (1 цвят) – 150 лева.

Втора корица (4 цвята) – 230 лева.

Трета корица (1 цвят) – 150 лева.

Трета корица (4 цвята) – 230 лева.

Четвърта корица (4 цвята) – 300 лева.

Вътрешни страници:

Цяла страница (1 цвят) – 100 лева.

Цяла страница (4 цвята) – 170 лева.

Половин страница (1 цвят) – 70 лева.

Половин страница (4 цвята) – 100 лева.

Четвърт страница (1 цвят) – 40 лева.

Четвърт страница (4 цвята) – 70 лева.

1/8 страница (1 цвят) – 25 лева.

1/8 страница (4 цвята) – 30 лева.

1/16 страница (1 цвят) – 15 лева.

1/16 страница (4 цвята) – 20 лева.

За фиксирано място – плюс 10%.

Цените са без ДДС

Отстъпки:

10% за 3 поредни реклами.

15% за 6 поредни реклами.

25% за 12 поредни реклами.

** Цените са при предоставен готов файл от страна на рекламодателя. За изработване на файл от предпечатна на списание "Зари" цената е по допълнително договаряне.*

РЕКЛАМНА СТРАНИЦА Представяме ви "Успех Филтър ССБ" ЕООД

**USPEH
FILTER**

www.uspehfilter.com

София, 1360 бул. „Европа“ 138

Тел: 02 926 88 33, 02 926 88 44

Факс: 02 926 88 98

www.uspehfilter.com

e-mail: info@uspehfilter.com

„Успех Филтър ССБ“ ЕООД е специализирана фирма за производство на филтри за очистване на въздуха за всички видове климатични инсталации и чисти помещения, предфилтри, фини филтри и абсолютни филтри тип „HEPA“, филтри за двигатели с вътрешно горене и индустриални филтри.

Модерното оборудване съчетано с влагани материали от водещи фирми в света дава възможност за висока производителност и качество на продуктите.

РЕТРОСПЕКЦИЯ Уморените коне са още по-уморени

Разказ за митарствата, разочарованията и половинчатите успехи на едно поколение

Александър ВЕЛКОВ

Продължение от бр. 4/2024 г.

Докато с неопитни пръсти и много кашлици се опитвам да разчистя наслоилите се пластове прах и изложа на пряка слънчева светлина забравени факти и спомени, в Комплекса на слепите в София се извършват строително-ремонтни дейности - изграждане на паркинг, удължаване на тротоар, запълване на дупки. Къде ли щяхме да бъдем, ако ни се беше разминала датата 9 септември 1944 г. и земите, върху които е разположен комплексът, си бяха останали частна собственост!? Как ли щяхме да живеем? Може би по-добре, а може би - по-лошо. Историята е такава, каквато се е случила. Не, че не се изкушаваме да си поиграем с "ако"-тата - или за развлечение, или за да си ближем раните.

Съсредоточавайки се върху действителността, в следващите няколко странички ще ви предложим интерпретация на темата доколко ние, незрящите, успяхме да се възползваме от историческия шанс, който ни бе даден. Това е опит за описание на "българския начин" за подхода към проблемите на зрително затруднените. Създаването и възпроизвеждането на елементи чрез така оформената на наша почва матрица има пряко отражение върху неслучването на амбициите на нашето поколение, което, както личи от заглавието, е централният ни фокус.

Редно е да отбележа, че не съм проучвал дали през 80-те години в някое от предприятията "Успех" са произвеждани куфари. Информация за такъв продукт се беше загнездила нейде в главата ми и тъй като пасна на сюжета - реших да я използвам. Двадесет години след описания въображаем разговор между Янаки Градев и Бойко Борисов тогавашният кмет на София дойде на посещение в Комплекса и Училището за кучета-водачи. В резултат на това наистина бе извършен ремонт на пътната настилка в квартала.

Иска ми се да посветя тази част от изложението на хората (зрящи и незрящи), дали приноса си за това да получим своята втора възможност, след като първият жребий е теглен без наше участие - в една лотария, продуцирана от съдбата, природата и случайността. Може би един ден отново ще дойде време да се пишат и четат статии и книги за тези позабравени личности.

3 май 2024 г.

1.

"Намери се и кой да ни поеме под опеката си: бира "Джонатан" — диетична. Съвсем навреме. Обувките ни се бяха изтъркали, дрехите ни заприличаха на парцали. Мисис Лейдън бе подшушнала на бира "Джонатан" да си направи реклама чрез нас. Подшушни и на свети Петър да ме пусне в рая, мисис Лейдън! Май нататък съм се запътил."

Хорас Маккой, "Уморените коне ги убиват, нали?"

(Този и следващите цитати са от изданието на ИК "Бард" от 2014 г. с преводач София Василева)

Ще пречупим днешния исторически преглед през едно понятие, което повечето от нас използват най-вече с негативна конотация. "Системата" с главно С. Как се появява и какво е отражението върху нас на тази в първообраза си технократска, но в по-широк смисъл социално-структурна комбинация от букви?!

В чисто материален аспект "системата" е представлявала декари земи и купища бетон: група, алианс, холдинг от социално-икономически зони, където са били устройвани незрящите. Простичко казано - тъй наречените "комплекси на слепите" и предприятията към тях. А може би по-точно би било да се каже - предприятията и приобщените впоследствие комплекси. Нека вдигнем мизата с придобивките, добавяйки и почивните бази като Шипково, Ахтопол, Обзор и Дряново. Всичко това под шапката на Съюза на слепите в България с цялата му мащабна дейност и класическа клонова структура.

Културата беше разпространявана чрез Националното читалище на слепите, а склонните да следват кооперативно-стопански принципи биваха насочвани към Трудово-потребителната кооперация. Няма да е завършен миксът, ако пропуснем образованието - две училища за деца с нарушено зрение в София и Варна, Национален рехабилитационен център в Пловдив. За да достигнем и до отделния човек, който, разбира се, следваше да бъде издирен и призван да се присъедини към задругата. Така от най-ранна възраст, та чак до последната си разходка на всеки сън човек му бе писано да се превърне в неделима част от цялото, нека се изразим така - от едно голямо и любящо семейство. За илюстрация ще ви предложа два любопитни примера.

Някои от нас все още са членове на вече загиващите ВС-каси. В апогея на този доста щадящ метод за кредитиране в края на съответната година (тогава не лето Господне, а част от поредната петилетка) член-касовиците са сядали на тържествен обяд и сътрудникът-касовик с подобаващ тон е изчитал публично дяловия капитал - по списък и без пропуск от Альоша до Янко. Както се казва - няма нищо скрито-покрито. А сега ни е срам да си признаем колко са ни пенсиите: някои по едни причини, други по други.

Когато започнах работа в РО - София през 2012 г., доста се държеше на практиката териториалният председател да бъде въввлечен към ритуала на последна почит на пренеслите се с време и без време в

един по-добър свят (може би идеално адаптиран за незрящи Рай) съюзни членове. Разбира се, организацията уведомяваше съсъдбеници, осигуряваше автобус, купуваше венец и тъй насетне. Една от председателките, макар и от по-вехто поколение, но отскоро призвана в стройните редици на Съюза, никак не бе очарована от груповото съпреживяване на този ритуал. Споделям това не с цел критика към нея (сакън да си развалям отношенията с представител на съсловието, събиращо стриктно членския ми внос и снабдяващо ме редовно с дарения), а за да ви демонстрирам, че за един външен на системата човек, макар и подложен на социалистическа закваска, такива, наложени се през десетилетията, традиции изглеждат направо абсурдно. Какво да говорим за нашето и по-сетнешните поколения!?

Бавно и полека достигахме до крайната дефиниция на понятието - освен определени материални блага и институции системата представлява набор от формални и неформални правила, съвсем не е пресилено да се каже и нещо като нравствен неписан кодекс.

Държавните ръководители, вероятно след немалко умуване по въпроса как да се подходи към слепите в социалистическа България, се спират на едно доста щедро и щадящо решение. В синтезиран вид то се свежда до следното: в съгласие със заветите на Маркс и Енгелс комунистическата партия експроприира от експроприаторите и преразпределя иззетите блага между всички свои граждани. За по-интересно в случая аз ще вляза в ролята на овластен адепт на истмата, а вие като висши съюзни кадри ще слушате и изпълнявате: "След като са ви избрали за ръководители, ще представлявате слепите пред нас! Ще ви субсидираме толкова, колкото можем, кметовете по места и социалните служби са инструктирани да ви съдействат. От ваша страна очакваме да правите онова, което смятате за най-подходящо, така че вашите членове да са осигурени във всяко едно отношение. Вие ги познавате най-добре - издирвайте ги, настанявайте ги на работа, давайте им жилища, каквото щете правете. Данъци ще плащат при нас, даваме им отстъпки за БДЖ - останалото е ваша задача. Погрижете се за тях така, че да не им липсва нищо. Ако си изпълнявате задълженията, няма да ви висим над главите и да ви търсим под лупа разни кусури".

Бихме могли да си представим следния разговор между председателя на ССБ Янаки Градев и Първия секретар на ЦК на БКП Тодор Живков, да кажем - през 1987 година.

- Здравейте, другарю Живков!

- Сядай, Янаки, че днеска само вие сте ми на главата, след теб идва онзи от глухите, забравих му името. После и с инвалидите трябва да се разправам... Остаряваме, Янаки, остаряваме!

- Ние остаряваме, вие младеете, другарю Живков!

- Я остави това, ами дай да вършим работа. Ето куфарчето, от вашите в "Успех" е произведено. Да им кажеш да оправят ключалките, че нещо заяждат! Като не сколасате да го отворите - как ще раздавате

заплатите на хората!?

(Смее се, докато му подава голямото черно куфарче)

Янаки Градев – притеснено:

- Още след срещата се заемам, другарю Живков, глави ще падат заради тоя срам, дето бера пред вас!

- Хайде, хайде, знаеш, че вие, слепите, сте ми слабост, само така си говоря. Давам ти колкото миналата година. И да не ми цъфнеш пак наесен за още!

- И аз това всеки ден им го набивам в главата на нашите директори, ама слуша ли те някой... Уж разумно планиране, рационализации, преизпълнение на плана и накрая половината продукция брак.

(Стискат си ръцете. Живков задържа ръката на Градев по-дълго от очакваното)

- Янаки, една дума още. Само на теб ще го кажа, пък ти постъпи, както намериш за разумно. Лоши времена идват - и за нас, комунистите, и за вас - слепите. Врял и кипял си, няма аз да ти давам акъл какво се прави, когато приближава буря.

(Градев се чуди какво да отговори, но Живков го тупва по рамото)

- Остави това, ами вземи ми прати някой масажист, че нещо гърбът ме наболява.

- Преуморявате се, другарю Живков, трябва да почивате повече!

(Живков махва с ръка - хем за довиждане, хем като "Абе, вятър работа!")

- Ще почиваме... Нали знаеш кога!?! Като гледам как вървят нещата, приближава това време. Бойко, я ела насам!

(В стаята влиза младеж в униформа, на видима възраст 18 - 19 години)

- Да изпратиш другаря Градев до колата му! Пред него искам да ти кажа нещо. Ти си свястно момче, ама кой знае какво ще излезе от тебе. Да знаеш – това, слепите, са най-ощетените от съдбата българи!

Каквото и да направим за тях - никога няма да е достатъчно! Колкото и да им дадем - малко ще е!

Близо до тебе в един комплекс съм ги сложил, предприятие им вдигнах, три блокчета картинка им построих, казарма има - войничета да ги пазят, да не смее да ги закачи някой. Да си набиеш в чутурата нещо! Където и да те хвърли животът, имат ли нужда слепи хора от теб - на ръце ще ги носиш, от девет кладенеца вода ще докарваш за тях. Ясно ли е?

- Тъй вярно, другарю Живков!

Говори се, че в началото на 90-те Андрей Луканов също е раздавал такива, може би все пак малко по-люксови куфарчета. Както се досещате, нито едно от тях не е било нито произведено от, нито предназначено за слепите.

Преди десетина години, когато в РО - София преговаряхме около новите условия за комуникационната група на ССБ, единият от операторите ни предложи следното - да ни преведе 24 заплати и да назначим служител, който да събира месечните такси. Отказахме категорично. Парадигмата "Проблемите на незрящите трябва да се решават от самите незрящи" отдавна беше загубила своята актуалност. Тя е валидна, когато имаш сериозен държавен гръб, който да те покрива.

Все още случаят може да ни срещне с бивши служители на нашите предприятия. Мен ме е сблъсквал основно с таксиджии и един обушар.

Преди няколко години, покрай слагането на едни висящи щори, се заговорихме със собственика на фирмата, инженер по образование. Той беше работил в предприятие за индустриални машини - тоест там, където машини произвеждат машини, които на свой ред произвеждат крайни продукти. Докато слагаше от онези страхотни висящи и перящи се лентички, той ми разказа, че всяка първа бройка от тяхната продукция по онова време заминавала за предприятията "Успех".

Зрящите служители са първите, които го отнасят. От свидетели знам, че в софийския клон са им го съобщили по радиоточката. Едва ли е имало сила на света в състояние да спре разрухата. Както винаги се случва в такива критични моменти, някои са се опитали да я забавят, други - да се възползват от нея за лична изгода.

Хайде отново да си разпределим ролите - тъй като съм автор на текста и мога да си го позволя, за втори път ще говоря от позицията на силата и по-конкретно на държавата: "Момчета и момичета, каквото било - било, свърши вече хубавото време! Нали чувате: "Развод ми дай, развод ми дай и повече не ме мъчи". Щете, не щете - давам ви развод. Оттук - нататък се оправяйте сами - имате си предприятия, имате си земи и сгради, може би и някакви пари са ви останали. Харчете ги разумно, щото не се очертава да видите толкова дори и в далечно бъдеще. Сбогом и благодарим за филтрите!".

Животът на хората с нарушено зрение никога не е бил лесен. Но именно в упоменатия вече период с основание можем да твърдим, че стандартът на зрящи и незрящи е напълно съизмерим. Това е част от обяснението защо някои наши съсъдбеници се отнасят с толкова голяма носталгия към режима. По-голямата част от незрящите тръгват от кота "минус 10... 20... 100". Само за двадесетина години след победата на социализма те разполагат със сносни жилища, работа, възможност за висше образование и различни други привилегии. Никой не страда от това, че няма възможност да пътува до Париж или Ню Йорк, че няма достъп до модерните западни постижения на науката и културата, че чака да му излезе номер за закупуването на най-елементарните ел. уреди, че яде портокали и банани само по Коледа и Великден. С хубавото лесно се свиква! Когато само за няколко години всичко се срина, да кажем от кота 100 на кота 50, това беше възприето така все едно са ни взели нещо, което винаги сме притежавали. Действително - взеха ни по-важните 50%, а именно работата. Както биха се изразили метеоролозите - взеха ни 50, които обаче усетихме като 80.

Не знам доколко теорията за равновесието в природата има своето покритие, но не са един и два примерите, когато изкуственото форсиране на определени процеси след това излиза през носа на участниците в тях. Питайте югославяните. Затова и огромното имущество, придобито по заповед на щуката..., пардон, на държавата, на даден етап започна да се превръща в бремене, тъй като доживотната промоция за поддръжка отпадна поради фалит на основния контрактор.

(Следва)

СПОРТ Национален турнир по шахмат за купата на София

На 6 април, събота, на булевард "Европа" 138 се проведе национален турнир по шахмат за купата на София, организиран от СКИ "Витоша", в който се включиха 20 състезатели от 9 спортни клуба. Състезанието се проведе по швейцарската система в пет кръга, като по регламент посоченото контролно време беше 30 минути на състезател. Шахматистите с нулево зрение играха с маски, поради което им бе отпуснато допълнително време от 10 минути.

Благодарим на съдиите Николай Ставрев и Любомир Василев, както и на най-малките състезатели от Училището за деца с нарушено зрение "Луи Брайл" – Михаил Михайлов и Теодора Джебир. Надяваме се, че в бъдещи турнири участието на желаещите да играят шахмат ще се увеличи. Ето го и крайното класиране:

- След петте кръга и равен брой точки на първите двама носител на купата стана Любомир Иванов – СКЛУ "Изгрев" - Пловдив.

Второ място – Петко Пътев, СК "Успех" - София.

Трето място – Георги Станчев, СКИ "Атлет" - Варна.

4. Илинка Дилкова, СКИ "Витоша" - София.

5. Стоян Стоянов, СКИ "Ямбол 21" - Ямбол.

6. Иван Ченков, СКИ "Ямбол 21" - Ямбол.

7. Александър Костов, СК "Пирин спорт - 2013" - Благоевград.

8. Никола Илиев, СКИ "Пираните" - София.

9. Динко Даскалов, СКХЗУ "Пауталия спорт 2005" - Кюстендил.

10. Любомир Атанасов, СКИ "Ямбол 21" - Ямбол.

11. Николай Димитров, СК "Пирин спорт - 2013" - Благоевград.

12. Верка Костандовска, УСК "Болид" - София.

13. Иван Митин, СК "Успех" - София.

14. Николай Живков, СКИ "Витоша" - София.

15. Аглика Недкова, СКИ "Витоша" - София.

16. Любомир Траянов, СК "Пирин спорт - 2013" - Благоевград.

17. Радко Диков, СКИ "Пираните" - София.

18. Теодора Джебир, УСК "Болид" - София.

19. Павел Велков, СКИ "Витоша" - София.

20. Михаил Михайлов, УСК "Болид" - София.

Наградите бяха връчени от Десислава Горанова и Байрие Емин – представители на ФСХЗУ.

СКИ "Витоша"

ТЕХНОЛОГИИ Какъв електронен четец има преобразуване на текст в реч?

Въпреки че електронният четец ви дава достъп до голяма библиотека от книги и периодични издания, може да не разполагате с толкова време, колкото искате, за да ги прочетете. Опцията за преобразуване на текст в реч помага за решаването на този проблем, като ви позволява да хванете статия от списание, докато се подготвяте сутрин или по време на шофиране до работа. Не всички електронни четци имат функцията за преобразуване на текст в реч. Знаейки кои от тях могат, това ще ви помогне да изберете такъв.

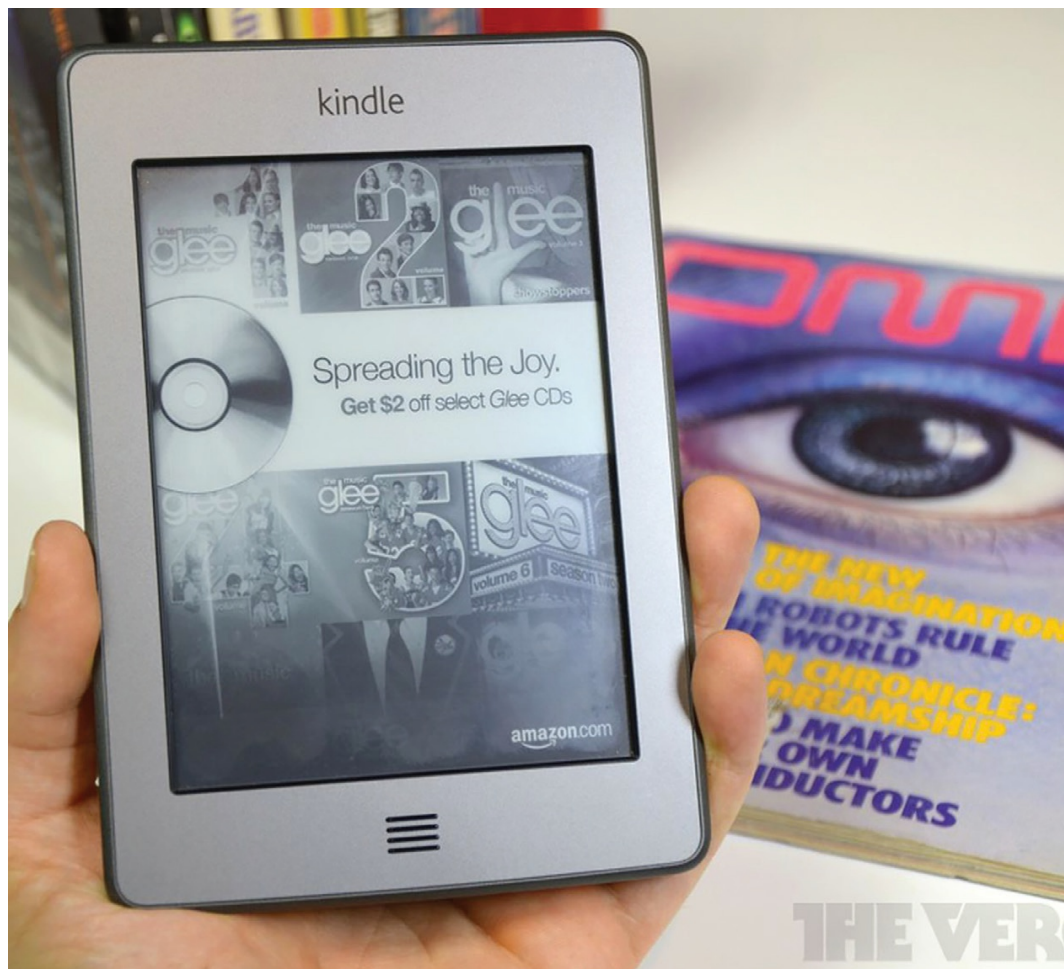
Текст в реч срещу аудиокниги

При традиционната аудиокнига или "книгата на касета" човек чете текста на глас в аудиозапис като касета, CD или MP3 файл. Въпреки че издателите предлагат обширни библиотеки с аудиокниги, може да не намерите любимо заглавие в този формат. Електронен четец с преобразуване на текст в реч чете

отпечатан текст от електронна книга или уеб страница и говори чрез синтезатор на реч. Запазвате всички предимства на оригиналния отпечатан документ, но не е нужно да го разглеждате.

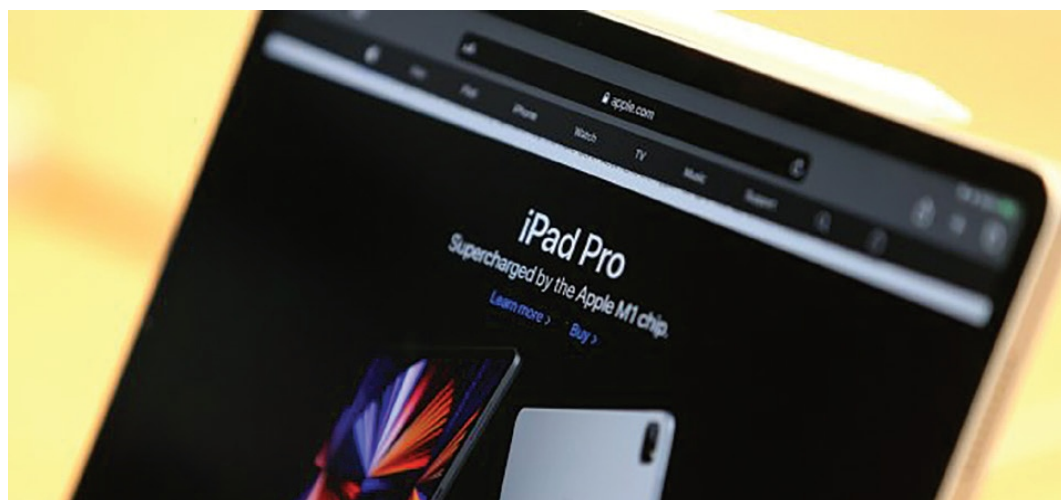
Kindle Touch

Kindle Touch е електронен четец от Amazon от висок клас, предлагащ четец на текст в реч като вградена функция. Touch може да чете уеб съдържание, електронни книги и списания. Той има контроли за скоростта на говора и можете да изберете мъжки или женски глас. Управлението на цифровите права на Amazon или DRM дава възможност на издателите да блокират преобразуването на текст в реч, така че някои електронни книги може да не позволяват използването на тази функция.

iPad и iPhone

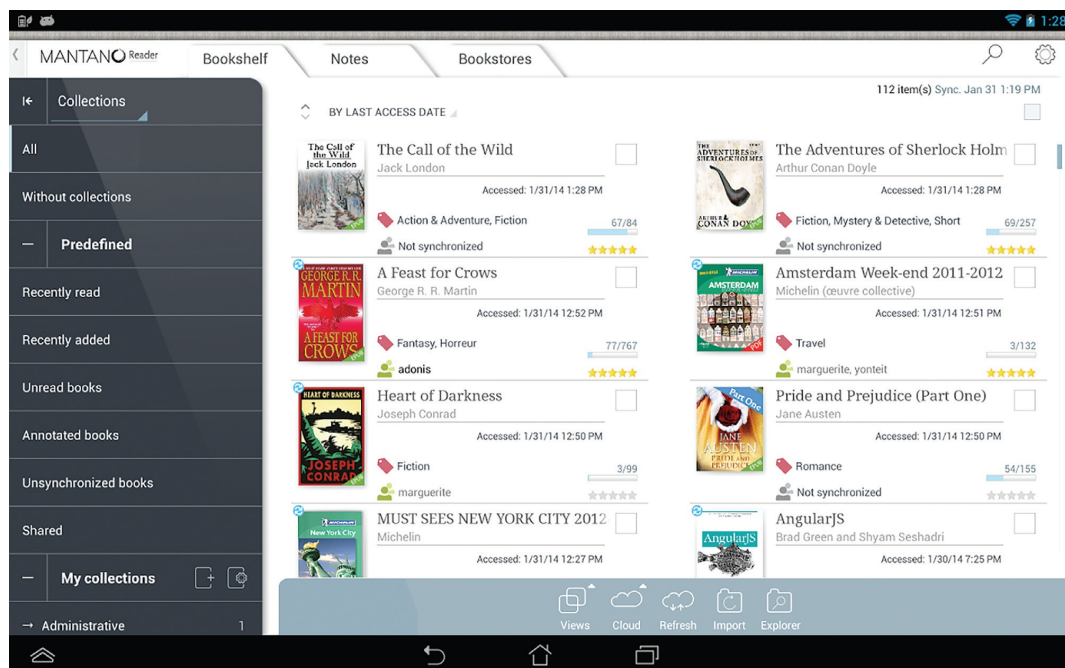
Софтуерът на iOS на Apple, който работи на мобилни устройства iPad, iPhone и iPod touch, може да чете избора на текст на глас. За да активирате тази функция, докоснете приложението "Настройки", след това "Общи" и "Достъпност". На екрана за достъпност включете опцията "Speak Selection". От този момент нататък устройството ще изговаря всеки текст, който изберете, независимо дали в приложение за четене на електронни книги, уеб страница или документ. Когато изберете текста, се появява черен бутон - докоснете бутона, за да чуете избора!

Mantano E-book Reader за Android

Mantano E-book Reader е приложение за електронно четене, достъпно за мобилни устройства, които работят с Android софтуер. Като електронен четец той поддържа електронни книги във формат EPUB, както и Adobe PDF файлове. Когато докоснете икона на високоговорител, четецът изговаря текста. По подразбиране той говори целия документ или книга, освен ако първо не изберете част. Както при Kindle, електронният четец Mantano се подчинява на DRM ограниченията за преобразуване на текст в реч. Можете да изтеглите алтернативни гласове от пазара на Android, за да персонализирате звука на речта.

Източник - digiist.com ФИНАНСИ УниКредит и Mastercard пускат иновативни карти за хора със зрителни нарушения

УниКредит, в партньорство с Mastercard, обновява всички свои дебитни, кредитни и предплатени карти. Банката ще използва новите картови продукти Mastercard Touch Card™, които се отличават с уникални визии и групов дизайн и помагат на незрящи или слабовиждащи хора да разпознаят типа на картата.

Mastercard Touch Card™ вече са налични в Италия, а през 2024 г. постепенно се въвеждат и за всички

клиенти в дванадесетте държави, в които банката оперира, като ще обхванат около 20 милиона карти. Дизайнът на Mastercard Touch Card™ се основава на система от странични прорези (notch), които помагат на потребителите да идентифицират правилната карта само чрез докосване, което да им осигури повече независимост, докато извършват плащания онлайн или в магазини.

Статистиката показва, че в Европа има над 30 милиона незрящи и слабовиждащи хора или средно 1 от 30 европейци има нарушено или изгубено зрение. Приобщаването е неразделна част от културата и социалната стратегия на УниКредит, а тази инициатива подчертава ангажимента на банката да насърчава едно по-приобщаващо общество без бариери.

В съответствие с ESG принципите на банката картата е изработена и от рециклирано PVC, като върху всеки продукт е отпечатан знак Mastercard Sustainable Card Badge, удостоверяващ неговата устойчивост.

В България с представянето на новите карти УниКредит Булбанк стартира и дарителска кампания, при която за всяко плащане на реален или виртуален ПОС терминал с карти Mastercard, осъществено от 23 април 2024 до 30 юни 2024 г., банката ще дарява по 1 стотинка на организацията "Очи на 4 лапи" за отглеждане на кучета-водачи, като се очаква сумата да надхвърли 90 000 лева.

"Съвместната инициатива на УниКредит Булбанк и Mastercard е значима стъпка към подобряване на достъпността за клиентите със зрителни нарушения. Нашата мисия е да създаваме по-справедлив свят, където всеки има равен достъп до финансови услуги, като същевременно допринасяме за екологичната устойчивост на нашите продукти", коментира Цветанка Минчева, главен изпълнителен директор на УниКредит Булбанк.

"Приобщаването на непредставени в икономиката групи е основна ценност на Mastercard, а Mastercard Touch™ е пример за нашата ангажираност да превръщаме това в стандарт на бизнеса с картовите разплащания", споделя Март Барнет, президент на Mastercard за Европа.

"Горди сме, че с УниКредит Булбанк даваме възможност на почти милион потребители в България да се докоснат до това ново мислене в индустрията и до каузата", добавя Ваня Манова, мениджър на Mastercard за България, Северна Македония, Албания и Косово.

"Проектът на УниКредит и Mastercard за подобряване на достъпността до финансови услуги с карта за хиляди незрящи потребители е гениално прост и изключително полезен! Ние от фондация "Очи на четири лапи" сме горди, че имаме такъв партньор, за който улесняването на незрящите и слабовиждащите хора във всички измерения на живота им е толкова важно. Благодарни сме и за безценния жест от страна на проекта, който ще ни позволи още трима български незрящи граждани да получат своите кучета-водачи, за да подобрят и улеснят живота си", коментира Албена Алексиева, председател на фондация "Очи на четири лапи".

УниКредит Булбанк е първата банка в България, която заменя картите на всички над 1 милион клиенти с такива, изработени от рециклирана пластмаса и с прорез, който позволява разпознаване на вида разплащателна карта чрез допир. Със стартирането на кампанията всеки може да проследи размера на достигнатото дарение на корпоративния сайт на банката, като информацията ще се обновява всеки работен ден.

Източник - *Economic.bg*

Появи се нова банкова такса - "уикенд"

Йоана БОНЕВА

На фона на главоломно растящи печалби банките в България продължават да вдигат таксите. Нещо повече, измислят си и нови поводи да "сурвакат" клиентите. Сред последните "иновации" е таксата

"уикенд" на Пощенска банка. Тя ще влезе в сила от 10 май и ще е в размер на 2 лева. Ще засегне всеки, който реши да посети офис на банката в почивен или в празничен ден.

В събота, неделя, празнични и неприсъствени дни двата лева ще се добавят към другите такси за обслужване на гише - при внасяне или теглене на пари, при обмен на валута и така нататък.

Освен това Пощенска банка вдига от 25 на 49 стотинки таксата за плащане на местни данъци и такси през мобилното банкиране.

Централна кооперативна банка също планира промени в тарифата си. От 20 май таксата за внасяне на пари в брой на каса ще е минимум 2,93 лева или 0,3% от сумата, но не повече от 205,36 лева (сега минимумът е 2 лева или 0,2% от сумата, но не повече от 200 лева). Поскъпва и тегленето на пари от банкомат или ПОС терминал. Сега таксата е 0,30 лв., независимо каква сума теглите. След 20 май ЦКБ ще прибира 0,15% от сумата. Ако парите се теглят от банкомат на друга банка, таксата ще е 0,2% от сумата, но не по-малко от 1,56 лева. Прехвърлянето на суми от една сметка в друга също поскъпва - от 4,00 на 5,87 лева.

Откриването на платежна сметка за основни операции ще струва 4 лева (2,45 лева сега), а ако по сметката се ползва и дебитна карта, таксата ще е 1,96 лева при 1,50 лева сега. Досега ЦКБ не таксуваше клиенти, които закриват такава сметка, но напред ще събира по 1,96 лева.

От месец май банката ще взима по 2,54 лева за поддръжка на разплащателната сметка (вместо 2,50 лева). Закриване или разблокиране на такава сметка ще струва 2,05 лв.

Банка ДСК готви доста промени в тарифата си за банковите карти на физически лица, които ще влязат в сила от 1 юни. Прави впечатление, че корекциите не са големи, но все са нагоре.

И за клиентите на ОББ има новини, които няма да ги зарадват. Например внасянето на пари чрез банкомат на банката беше безплатно, но от 9 април струва 0,30 лева. За SMS известяване таксата ще се вдигне от 60 ст. на 2 лева.

В последните седмици имаше доста корекции и при други банки. "Д банк" например вдигна от 5 на 6 лева тегленето на пари в брой в офис, а без заявка таксата е дори 10 лв. (при 7 лв. преди).

Българо-американска кредитна банка качи в последния ден на февруари таксите за откриване на разплащателна сметка и за месечна поддръжка на 4,50 лева.

Съвет

Ако искате да избегнете неприятни изненади, преглеждайте периодично сайта на обслужващата ви банка, за да сте в крак с новините. Банките са длъжни да предупреждават за предстоящи промени в тарифите, като публикуват съобщения в страниците си в интернет.

Източник - "Сега"